

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 913
van **JOHAN DANEN**
datum: 26 juli 2017

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Grote Nete omgeving Lier - Verontreiniging

In het mei/juni-nummer van het tijdschrift 'Water: Tijdschrift over Waterproblematiek' werd in 1987 - ondertussen dus 30 jaar geleden - door ingenieur L. Wauters van het toenmalige Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Dienst Water- en Bodembeleid gewezen op de noodzaak om de bodem van de Grote Laak en de Grote Nete te saneren op voorwaarde dat de verontreiniging afkomstig van de industrie in Tessenderlo sterk gereduceerd of volledig opgeheven werd. In hetzelfde artikel werd aangekondigd dat het I.H.E. (Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie), het huidige Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid, een onderzoek omtrent de aanwezigheid en de schadelijkheid van radioactieve elementen in het bodemslib, het grondwater en het baggerslib op de oevers van de Grote Laak en de Grote Nete zou aanvatten.

In het FANC-rapport 'Radiologisch toezicht in België - Syntheseverslag 2015' valt te lezen dat in de rivier 'Grote Nete' de elementen ^7Be , $^{134-137}\text{Cs}$, $^{141-144}\text{Ce}$, $^{103-106}\text{Ru}$, ^{95}Zr , ^{95}Nb , ^{226}Ra , ^3H en ^{40}K tweewekelijks worden gemonitord door middel van spectrometrie. Vierwekelijks worden de volgende elementen gemeten in het sediment van de rivier 'Grote Nete': ^7Be , $^{134-137}\text{Cs}$, $^{(57)-58-60}\text{Co}$, ^{54}Mn , ^{65}Zn , $^{110\text{m}}\text{Ag}$, ^{40}K , $^{226-228}\text{Ra}$ en ^{228}Th , eveneens via de techniek van spectrometrie. Het giftige element ^{241}Pu wordt enkel bepaald in de Molse Nete en in de bodem (blijvende weides) in de omgeving van de nucleaire installaties in Mol.

Onlangs vernam ik dat er in de omgeving van Lier een vervuiling werd vastgesteld in en rond de rivier Grote Nete. Deze vervuiling werd veroorzaakt door zowel zware metalen als artificiële radioactieve elementen. In totaal zouden er door de OVAM en het FANC, binnen het mondingsgebied van de Grote Nete, drie zones geïdentificeerd zijn waar een verkennend bodemonderzoek aangewezen is.

1. Op welke locatie werd de vervuiling vastgesteld? Om welk type verontreiniging ging het (waterbodem, sediment, water, bodem aangrenzende percelen)?
2. In welk kader vond dit bodemonderzoek plaats?
3. Waarom werd een bodemonderzoek opgestart door zowel de OVAM als het FANC?
4. Welke giftige en radioactieve stoffen werden er initieel gevonden? Welke zware metalen werden er gevonden? Werden er (waarschuwing)sdrempels of wettelijke normen overschreden? Zo ja, welke?

5. Het extreem radiotoxische artificieel radioactief element ^{241}Pu wordt niet standaard gemonitord in de Grote Nete.

Werd dit element waargenomen in de vastgestelde verontreiniging? En wat met ^{239}Pu ?

6. Welke stappen werden al genomen na vaststelling van de verontreiniging en welke stappen zijn er nog gepland? Is een sanering noodzakelijk?
7. Kan de minister een volledig verslag van het bodemonderzoek bezorgen?

ANTWOORD

op vraag nr. 913 van 26 juli 2017

van **JOHAN DANEN**

1-2. Ter hoogte van het mondingsgebied van de Grote Nete ter hoogte van Lier werd in het verleden reeds een radiologische verontreiniging gedetecteerd, met name radium. Omwille van het beperkte risico en het ontbreken van verdere projecten die tot blootstelling konden leiden, werd dit toen niet verder onderzocht in detail.

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) wenste een aantal gronden aan te kopen ter hoogte van het mondingsgebied van de Grote Nete (Kesselsesteenweg te Nijlen/Lier). Om dit voor te bereiden werden er bodemstalen genomen in het kader van grondverzet. Uit deze monsters bleek dat er verhoogde concentraties aan onder andere zware metalen en radium werden aangetroffen. Deze resultaten werden voorgelegd aan de OVAM en het FANC. Op basis hiervan werden bijkomende analyses uitgevoerd en werden de onderzoeksresultaten bij de OVAM ingediend als een oriënterend bodemonderzoek. Naast een verontreiniging afkomstig van een stortplaats, bleek er ook een verontreiniging aanwezig te zijn in het vaste deel van de aarde met zware metalen en radium, afkomstig van de afzettingen als gevolg van overstromingen van de Grote Nete.

3. Een aantal van de betrokken gebieden wordt op korte en middellange termijn (2017 – 2025...) ontwikkeld door het ANB en De Vlaamse Waterweg, wat betekent dat er graafwerken en grondverzet gaan plaatsvinden, waarbij het belangrijk is om een prognose te hebben van de verontreinigingsgraad en eventueel bijkomende beschermingsmaatregelen moeten worden getroffen naar de werknemers. Vandaar dat de OVAM een bodemsaneringsdeskundige heeft aangesteld om hiervoor een beschrijvend bodemonderzoek uit te voeren. Het FANC heeft in het kader van de lopende bodemonderzoeken een aantal stalen van deze zones laten analyseren op aanwezigheid van radioactieve elementen.

4. In het oriënterend bodemonderzoek dat ter hoogte van het mondingsgebied is uitgevoerd, werden verhoogde concentraties vastgesteld aan zware metalen in het vaste deel van de aarde die de bodemsaneringsnorm overschrijden:

- Arseen tot 1400 mg/kg;
- Cadmium tot 82 mg/kg;
- Chroom tot 320 mg/kg;
- Koper tot 540 mg/kg;
- Kwik tot 50 mg/kg;
- Lood tot 890 mg/kg;
- Nikkel tot 170 mg/kg;
- Zink tot 1900 mg/kg.

De monsters hebben in eerste instantie tevens uitgewezen dat verhoogde concentraties aan radium-226 (tot 4000 Bq/g) aanwezig zijn in het pakket afgezette sedimenten van alle zones die werden onderzocht. De radiumconcentraties overschrijden de aangiftedrempel van het FANC (500 Bq/kg) voor werkzaamheden met materialen die verhoogde concentraties aan natuurlijk voorkomende radioactieve elementen bevatten.

5. Deze metingen werden uitgevoerd in opdracht van het FANC.

6. De OVAM heeft opdracht gegeven aan MAVA AES nv voor het uitvoeren van een beschrijvend bodemonderzoek ter hoogte van de Grote Nete. Aangezien het beschrijvend bodemonderzoek nog niet is afgerond, is het nog niet mogelijk om een uitspraak te doen over de saneringsnoodzaak.
7. Er wordt gestreefd naar een afronding van het beschrijvend bodemonderzoek tegen het einde van 2017. Van zodra het beschrijvend bodemonderzoek conform is verklaard door de OVAM, kan het rapport ter inzage bij de OVAM opgevraagd worden.